

In memoriam. Rafael Ballester i Escalas (1916-1993)

El passat dia 9 de març va morir Rafael Ballester i Escalas, doctor en Història i antic professor de la Universitat de Barcelona. Nascut a Girona, si no m'equivoque, i estretament vinculat amb la ciutat i el Camp de Tarragona, residia per raons familiars -i des de feia molts anys- a les Borges del Camp. Durant els últims anys de la seva docència i fins a la seva jubilació (1985), va ser professor d'Història Antiga de la Facultat de Filosofia i Lletres de l'aleshores delegació universitària de Tarragona (actualment Universitat Rovira i Virgili). Era fill del també historiador Rafael Ballester i Castell (Ciutat de Mallorca 1872-Tarragona 1931), qui havia estat catedràtic dels instituts de Palència, Girona i Valladolid i acadèmic corresponent de les acadèmies de la Història (de Madrid) i de Bones Lletres (de Barcelona).

El Dr. Ballester i Escalas havia heretat del seu pare l'interès per la història, i també el que podríem anomenar pròpiament l'ofici d'historiador, és a dir, un caràcter alhora rigorós i didàctic: rigorós per la seva preparació erudita i didàctic per la seva facilitat d'ensenyament. Si Ballester i Castell va escriure manuals tan interessants per a la seva època com *Clío. Iniciación al estudio de la Historia* (1a ed. 1913; 6a ed., 1935), *Bibliografía de la Historia de España* (1a ed., 1921) o *Resumen de Historia de la Civilización Española en sus relaciones con la Universal* (1a ed. 1928), Ballester i Escalas ens ha deixat treballs de síntesi tan significatius com la *Historia de Roma* escrita en col·laboració amb el Dr. Lluís Pericot (Montaner & Simon, Barcelona 1971) o la molt més recent i actualitzada *Historia de Roma i de la España romana* (Hora, Barcelona 1989).

El llibre més antic -i potser el primer- del Dr. Ballester fill (aleshores només llicenciat) que conservo en la meua biblioteca és *El historiador William Shakespeare (Ensayo sobre el espíritu del siglo XVI)*, editat per l'editorial que portava el nom del seu pare i imprès als tallers de la impremta Sugranyes, de Tarragona, el 1945. Aquesta obra, acabada d'escriure l'any anterior, de qualitat universitària (em sembla que li va servir de tesi de llicenciatura), és un estu-

di molt interessant sobre els considerables coneixements històrics del gran literat anglès. D'altra banda, i per moltes i diferents circumstàncies, el Dr. Ballester (amb el seu nom o amb pseudònims) va haver d'escriure per a diverses editorials un nombre considerable d'obres de divulgació, sobre història i sobre altres temes que hi estaven més o menys relacionats. Així, per exemple, la llarga sèrie de biografies novel·lades que li va encarregar *Ediciones Toray* a la dècada de 1960, entre les quals destaquem *Cleopatra* (Barcelona 1964) i *Stalin* (Barcelona 1968); o els volums sobre *El imperio romano*, dins la col·lecció *Sí/No* d'Editorial Bruguera (Barcelona 1973), un pràctic manual de butxaca -amb un ampli *test* inclòs- que va ser força útil a molts estudiants de batxillerat i àdhuc del primer cicle de carrera universitària (sobretot

als que, com jo mateix, vam ser alumnes del Dr. Ballester i havíem d'afrontar els seus exàmens parcials), i sobre *La batalla del Ebro* (la de la Guerra Civil), de la popular col·lecció *Libro Amigo* de la mateixa editorial (Barcelona 1974).

El nostre Dr. Ballester, premi Menéndez Pelayo del Consell Superior d'Investigacions Científiques, coneixia i sabia utilitzar -com pocs professors ho saben fer- les fonts clàssiques, i pretenia fer entendre als seus alumnes que el coneixement del llegat historiogràfic era imprescindible per arribar a ser algun dia un bon professional. En els darrers anys de la seva activitat científica es va interessar especialment per l'anàlisi del veritable nivell de les cultures o civilitzacions hispàniques protohistòriques i per l'impacte de la conquesta romana i de la romanització, especialment en el món

ibèric. A més dels articles que publicà sobre aquestes qüestions a les revistes *Universitas Tarracensis* (Divisió de Geografia i Història, vol. 2, Tarragona 1980) i *Et caetera* (Tarragona 1983 i 1984), i a la *Miscel·lània en homenatge a Salvador Vilaseca i Anguera* (Reus 1985), recordem encara la conferència que dictà (sobre *L'estada de Cató a Catalunya*) a la sala d'actes del Centre de Lectura, el 25 de novembre de 1985. Aleshores, el Dr. Ballester, com a cloenda de l'acte de presentació de la miscel·lània suava esmentada, glossà amb respecte i consideració la figura del malaguanyat metge i prehistoriador reusenc. Ara, set anys i escaig després, hem intentat esbossar la del nostre ben volgut professor. Que la terra us sigui lleu, mestre.

JAUME MASSÓ

La Revista del Centre ja té ISSN: 1131-919X

Publicació en sèrie: definició

És una publicació en forma impresa o no, editada en parts successives i destinada en principi a continuar indefinidament. La categoria de publicació en sèrie inclou revistes, diaris, publicacions anuals (informes, anuaris, directoris, etc.), memòries, congressos, transaccions, etc., de societats i sèries de monogràfics.

ISSN
(*International Standard Serial Number*)

És un codi normalitzat per a publicacions en sèrie i que consta de vuit xifres, l'última de les quals és un número de control.

La seva utilitat és la identificació del títol d'una publicació en sèrie.

Està indissolublement associat al títol registrat sota una forma normalitzada defi-

nida com a títol clau. Si una publicació en sèrie canvia de títol o de llengua es determina un nou títol clau, al qual es dona un ISSN nou.

L'ISSN és compatible amb el ISBN (*International Standard Book Number* -Número Internacional Normalitzat de Llibres-). Un volum d'una sèrie pot rebre un ISBN com a llibre i el ISSN de la sèrie de la qual forma part.

L'ISSN per ell sol ens permet identificar una publicació en sèrie, sigui quin sigui el seu país d'edició o la llengua, i quan es fa una comanda n'assegura la identificació immediata.

L'ISSN pot formar part de la codificació comercial (codi de bancs). A les biblioteques i centres de documentació facilita les operacions d'identificació, adquisició i préstec, així mateix simplifica l'elaboració de catàlegs col·lectius.

Està ideat per al tractament amb ordinador a tots els nivells (actualització de fitxers, selecció i transmissió de dades).

TERESA BUXÓ
HEMEROTECÀRIA
DEL CENTRE DE LECTURA

